

"ชนบทในความทรงจำ" (เกนฟูเค) ของคนญี่ปุ่น

▲ มุมชมทะเลหมอก

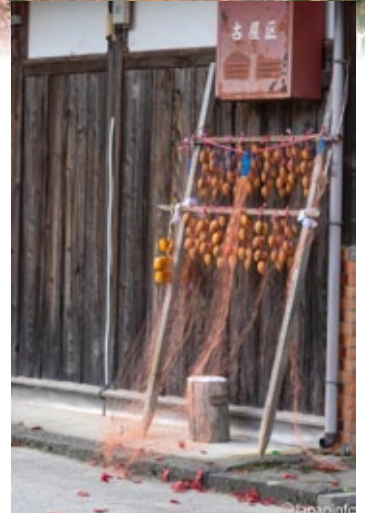
กนิงุฉา มัตสึโอะ

▲ บ้านหลังคาสามเหลี่ยมเรียงรายกันริมแม่น้ำ

▲ ฟุงนาที่เหลืองแต่โคนต้นข้าว

▲ พลับแห้งก็มี

ความที่ญี่ปุ่นเป็นประเทศที่ประกอบไปด้วยเกาะเล็กใหญ่ มีทะเลล้อมรอบ และกว่าร้อยละ 70 ของพื้นที่ยังเป็นเทือกเขาที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยธรรมชาติที่เปลี่ยนแปลงไปตามฤดูกาล ทั้งสี่ ชนบทดั้งเดิมของญี่ปุ่นจึงงดงามดั่งภาพวาดที่ประกอบไปด้วยนาขั้นบันได บ้านเรือน หลังคาทรงสามเหลี่ยมสูงๆ สายน้ำที่ใสสะอาด เห็นชัดหินใหญ่ๆน้อย หุบเขา ทะเล ศาลชินโตวัดวาอาราม และผู้คน ที่พึงพาอาศัยกัน

หลังเสียหายนอย่างหนักหลังสงครามโลกครั้งที่สอง คนญี่ปุ่นก็ร่วมแรงร่วมใจกันทำหน้าที่ของตนอย่างเต็มที่จนสามารถฟื้นฟู

▲ แม่น้ำเล็กๆโค้งสวยงาม

▲ แวะลงไปดูและปิกนิกที่หน้าศาลชินโต

ประเทศผลักดันให้ประเทศก้าวขึ้นมาเป็นผู้นำเศรษฐกิจโลก เมืองใหญ่เมืองน้อยที่เต็มไปด้วยอาคารระฟ้า ถนนหนทาง สนามบิน และสาธารณูปโภคต่างๆ จึงผุดขึ้นดังดอกเห็ด พอมารู้ตัวอีกทีผู้คนจำนวนไม่น้อยหวอนหาอดีตสมัยตนเองยังเป็นเด็ก ความทรงจำดีๆ ที่ผ่านมามีทั้งจากประสบการณ์ของตนเอง และทั้งจากเรื่องเล่าที่รับฟังจากพ่อแม่ ปู่ย่าตายายหรือแม้แต่จากนิทานดั้งเดิม และจินตนาการ แม้จะต่างกันบ้างเล็กน้อยภาพของญี่ปุ่นในใจของพวกเขาก็ยังเป็น “ชนบท ในความทรงจำ” ที่มีธรรมชาติงดงามรวมๆ เรียกว่า “เกนฟูเค” (原風景)

ราวกลางเดือนพฤศจิกายนที่ผ่านมา เมื่อต้นไม้ใบไม้ตามป่าเขาลำเนาไพรในภูมิภาคคันไซ เปลี่ยนสีสวยงามก่อนที่จะผลัดใบ รอดูหนาว ผู้เขียนและเพื่อนๆ พวกกันวิ่งรอมุ่งหน้าไปที่ดอยอินวาทอง สูงจากระดับน้ำทะเลราว 820 เมตรตามรอยต่อของจังหวัดชิงะกับจังหวัดฟูกุอิ เพื่อชมทะเลหมอกที่มักปรากฏยามฤดูหนาวเข้าสู่เย็น ต่างกันกับฤดูร้อนกลางวันมากๆ น่าเสียดายที่ในเช้าวันที่เราไปไม่มีทะเลหมอกให้ชมกัน แต่ที่น่าประทับใจกว่าทะเลหมอกก็คือบรรยากาศของชุมชน (ชูรักกุ) สองข้างทางที่อดีตเคยเป็นหมู่บ้านคัทสูกิ มูระ (ปัจจุบันถูกรวมอยู่ในเมืองทากาชิมาจังหวัดชิงะ)

คัทสูกิมูระเป็นหมู่บ้านด้านทิศตะวันตกเฉียงเหนือของเมืองทากาชิมา ทิศเหนือติดกับจังหวัดฟูกุอิ ทิศตะวันตกติดกับกรุงเกียวโต

▲ Onyu-toge ใบไม้เริ่มโรยไปมากแล้วเมื่อไปถึง

ห้อมล้อมไปด้วยหุบเขาลำเนาไพร และยังเป็นต้นน้ำของน้ำที่ไหลมารวมที่ทะเลสาบปิยะ พื้นที่โดยรวมประมาณ 165 ตารางกิโลเมตร ร้อยละ 90 เป็นป่าเขาโดยเฉพาะป่าสน หน้าร้อนอากาศจะเย็นสบาย มีฝนตกบ่อยเกือบทั้งปี หน้าหนาวจะมีหิมะปกคลุมทั้งยาวนาน และค่อนข้างหนัก ในอดีตทางการต้องปิดถนนห้ามเข้าออกเป็นบางช่วง และต้องส่งกองกำลังป้องกันตนเองนำอาหารไปหย่อนให้ด้วย เอลิคอปเตอร์ปัจจุบันจะมีรถกวาดหิมะออกวิ่งทันทีเมื่อปริมาณหิมะสูงเกินกว่า 10 เซนติเมตรขึ้นไป การเดินทางเข้าออกจึงค่อนข้างสะดวก จำนวนประชากรโดยรวมมีเพียงราว 2,500 คน ส่วนใหญ่จะกระจุกกันที่รอยต่อกับทางหลวงสาย 367 ที่เป็นที่รู้จักกันในนามของ “เส้นทางซาบะไคโด” ทางเก่าที่มีมาตั้งแต่ศตวรรษที่ 13 เพื่อลำเลียงปลาซาบะจากอ่าววาคาซากิริมทะเลญี่ปุ่นส่งไปที่เกียวโต หมู่บ้านคัทสูกิมูระจึงค่อยๆ กลายมาเป็นโรงเตี๊ยมห้องแถวไม้ และร้านค้ารองรับผู้คนที่เดินทางขึ้นลงเส้นทางดังกล่าวจากนั้นมา

ส่วนเส้นทางเลียบแม่น้ำขึ้นลงดอยอินวาทองนั้น ชนานกับเส้นทางซาบะไคโด เข้ามาด้านใน มีบ้านเรือนเกษตรกรทำป่าไม้กระจายอยู่ตามจุดต่างๆ ในอดีต ผู้คนที่นั่นทำป่าไม้ส่งไม้เข้าไปขายในเกียวโตเช่นกัน ปัจจุบันก็ยังพบกองซุงถูกตัดเพื่อเตรียมขนส่งไปขายอยู่ตามจุดต่างๆ พวกเราแวะลงไปถ่ายภาพที่ชุมชนแห่งนี้

▲ เดินลงไปริมแม่น้ำได้บางแห่ง

▲ รอแสงแดดริมทางอยู่สักครู่หนึ่ง

▲ พรมแดงเห็นได้แต่ไกล

▲ หลังคาแดงเด่นมาแต่ไกล บ้านนี้ถูกทิ้งร้างแล้ว

▲ เมเปิ้ลป่า

บ้านหลังคาสามเหลี่ยมทรงสูง เรียงรายราวกว่า 10 หลัง ชนนานกันบนที่ราบริมแม่น้ำ ด้านหลังเป็นป่าสนเขียวขจี แต่ละบ้านจะใช้เนื้อที่ๆ มีไม่มากนักใกล้ๆ ทำนาผืนน้อยๆ ที่คงพอเก็บเกี่ยวข้าวกินได้ทั้งปีข้างๆ ผืนนาที่มีสวนครัวปลูกหัวไชเท้า ผักกาด ผือก หัวหอม มันฝรั่ง ฯลฯ ห่างไปไม่กี่ไกลนั้นก็เห็นตงหญ้าชุกชุกที่กำลังมีดอกกระยิบระยับได้แสงแดดดูดูไปไม่ร่วง หญ้าชุกชุกนี้เองที่ผู้คนจะช่วยกันตายเอากันมาตากแห้งทำหลังคากันในอดีต ปัจจุบันบ้านที่มุงด้วยหลังคาหญ้าเปลี่ยนมาเป็นหลังคากระเบื้องหรือสังกะสีแทน เพราะทุนแรงกว่ามาก ช่วงนี้หลายบ้านกำลังเตรียมตอกแผ่นไม้รอบๆ ตัวบ้านชั้นล่างเพื่อกันหิมะกัดเซาะเมื่อฤดูหนาวมาถึง เพื่อให้ความอบอุ่น ข้าวสาร หัวหอมใหญ่ และมันฝรั่งถูกตุนไว้แล้ว ส่วนหัวไชเท้าเพิ่งถูกขุดขึ้นมาตากแห้งเตรียมทำผักดองกินเป็นปีเช่นกัน บ้านไหนขยันหน่อยก็จะมีลูกพลับตากแห้ง เกาลัดเชื่อมกินกันได้นานปี พวกเราขออนุญาตคุณป้าท่านหนึ่งลงไปถ่ายรูปลานหน้าบ้านของเธอ ที่มีใบเมเปิ้ลสีแดงสดโรยเป็นพรหมงาม เธอบอกว่า “พวกคุณเป็นชุดที่ 4 ของวันนี้ ทุกคนลงรถมาขออนุญาตก่อน คงมีกรู๊ปเดียวเท่านั้นที่จู่ๆ ก็เข้ามาเงียบๆ ไม่บอกไม่กล่าว” แต่เธอก็ไม่ได้ว่าอะไร ผู้คนที่นั่นเป็นมิตร และพึ่งพาอาศัยกันมาช้านาน นับเป็นชุมชนที่เจียบสงบอยู่กันอย่างพอเพียงตรงกับ “ชนบทในความทรงจำ” ของคนญี่ปุ่นส่วนใหญ่จริงๆ

อย่างไรก็ตาม แม้จะมีถนนคอนกรีตตัดผ่านชุมชนหลังเขาเหล่านี้ก็ตาม หลายสิบปีมานี้ก็มีบ้านเรือนหลายต่อหลายหลังที่เจ้าของทิ้งร้างเพราะสภาพไม่มีคนดูแลเรียกสวนไร่ นา เสียชีวิตไปแล้วบ้างย้ายไปอยู่กับลูกหลานในเมืองบ้าง เบื้องหลังความมั่งคั่งตามแบบชนบทที่ผู้คนจดจำมาช้านานก็เคลือบความถดถอยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ชุมชนแถวนี้จึงมีประชากรน้อยลงเรื่อยๆ จะมีก็แต่นักปีนเขาหรือนักท่องเที่ยวที่พากันมาชมทะเลหมอก และใบไม้เปลี่ยนสีในฤดูใบไม้ร่วงเท่านั้น ดูเหมือนว่าไม่เฉพาะชุมชนแถบหมู่บ้านคุทสึกิมูระเท่านั้น หมู่บ้านที่ดังมาอยู่กันอย่างพอเพียงเช่นนี้ยังพบได้ทั่วไปในญี่ปุ่น และหลายต่อหลายแห่งเจ้าของก็เริ่มทิ้งร้างไปกัน **“ชนบทในความทรงจำ”** เช่นนี้อาจจะกลายเป็นเพียงความทรงจำที่ไม่อาจรักษาไว้ได้ในอนาคตอันใกล้นี้

** ดอยอินทิวโถง และหมู่บ้านคุทสึกิมูระใช้เวลาเดินทางด้วยรถยนต์จากโอซากาการาว 2 ชั่วโมงเศษ ถนนคอนกรีตขึ้นเขากว้างพอให้รถสวนกันได้ ไหลทางเลียบเขาวงวนต้องชำนาญการขับรถยนต์ในระดับหนึ่ง เพื่อชมได้งามตั้งแต่ต้นฤดูร้อนจนถึงฤดูใบไม้ร่วง

▲ ริมแม่น้ำเป็นที่ตั้งบ้านเรือนของผู้คนที่นี้

▲ ต้นหญ้าชุกชุกที่ฤดูใบไม้ร่วงทำหลังคาบ้านสมัยก่อน

▲ หลังนี้เล็กกว่าเพื่อน น่าจะเพิ่งซ่อมใหม่